

acció valenciana

qui diu estat, diu nacionalitat, i qui diu nacionalitat, diu unitat de llengua, de costums, de religió, d'idees. l'estat que s'incorpora una nacionalitat diferent de la seua des de tots aquests punts de vista i la manté en son poder, aquest estat comet un atentat contra natura, i, en aquest cas, tota rebel·lió es legítima.

roger dumon

butlletí quinzenal organ d'«acció cultural valenciana»

any II - n.º 17

valencia 5 gener 1931

15 centims

aquest número ha hagut de passar per la censura.

compreu els llibres per a infants en la nostra llengua:
tomba-tossals

per
j. pascual i tirado

contes per a infants

per
joaquim reig

en compta naps

llegenda germànica

per
a. müller

la volta al món
en vuitanta dies

la illa misteriosa
per juli verne

nòtul·les d'ensenyança

lectures infantils

Una de diverses excel·lències que li hem trobat al llibre de Pascual Tirado *Tomba-Tossals* és la de poder servir admirablement de lectura als infants. Ja se és dit que'ls llibres per a l'infància han d'interessar, també, als adults. Posat el *Tomba-Tossals* en aquesta pedra de toc el resultat ha estat ple de promeses. Es, doncs, un bon llibre infantil. Aquesta consideració ens fa pensar en l'escassa literatura valenciana que podem, els mestres, dur a l'escola. No oblidem, ara, el llibre *Contes per als infants* de «L'Esteb», traducció produïda per l'interès pedagògic del Sr. Joaquim Reig, ni els contes que de tant en tant publica «Nostra Novel·la» en una ortografia poc adient als interessos escolars. Per altre costat els materials emprats en aquestes edicions no són els més apropiats: paper de fil en un cas i de luxe en altre que el fa d'un preu excessiu per a les possibilitats de les nostres escoles més que pobres, misèrrimes. Sense llibres, o bé sense llibres produïts de cara a les escoles la lectura infantil haurà de continuar fent vida privada ço que vol dir, per ara, sense efectes educacionals per a les mases.

les aules de gramàtica de castelló

En una ressença bibliogràfica apareguda en aquestes mateixes columnes parlavem de «L'Ensenyança en Castelló» monografia d'En Lluís Revest, valuosa aportació a l'història de la nostra escola popular que compren el període 1374-1400.

Un altre interessant estudi monogràfic ha estat publicat a Castelló i que fa referència a les escoles de la tal ciutat valenciana. Es degut a les recerques d' En Vicent Gimeno Mi-

chavila i compren des del 1558 en que per un document dirigit al Consell municipal hom sol·licita la reorganització de les aules, fins la supressió d'aquestes per Felipe V els mestres d'estudi de les quals passen al professorat de l'Institut de Segona Ensenyança aleshores creat.

Aquest estudi, molt documentat, es donà als estudiosos en 1928. No és llunyana la fetxa de la seua publicació. No és d'ara, tampoc. Per aixó no volem fer una ressença bibliogràfica com aquestes ressençons deuen fer-se. Millor és, creiem, una nota, és a ben dir una notícia per a aquells que, interessant-los l'història de l'ensenyament públic castellanenc puguen consultar el volum del Sr. Gimeno Michavila.

A remarcar el sorollós expedient que hom va promoure contra el mestre d'estudis elementals Dr. En Joaquim Sánchez per haver implantat en la seua aula un, allavors, modern mètode pedagògic d'ensenyança.

Era l'any 1796.

* * *

el credo dels escolars italians

Qui segueixa el moviment pedagògic del món haurà trobat que a l'Itàlia de règim feixista hi ha una viva preocupació en educar els infants segons un ordre nou en el què l'Estat, el Feix i el Duce són una trinitat divina amb una sola essència. Itàlia amb Mèxic i la U. R. S. S.—sobretot als països soviètics—és on trobem que les novelles preocupacions pedagògiques tenen un caràcter més humà, de majors arrels revolucionàries.

(Recorde's de l'Itàlia la formació dels *ba-billes*; de Mèxic la guerra contra la superstició i de Rússia l'aplicació del «Pla Dalton»).

Per aixó, en recordar l'educació bèl·lica

heroica nacionalista

VI (continuació)

la xorca dialèctica

El renaixement militar actual ha trobat un poderós auxiliar en els moderns sistemes d'armaments. L'aeroplà, les mines soterrànies i submarina, els gasos asfixiants, el submarí, etc., són armes que caracteritzen la època contemporània. La mateixa telegrafia sense fils és una arma poderosa en la guerra moderna.

Contra la forma de combat que determina el nou armament hi ha tota una opinió representativa d'interessos desfalcats, la qual pugna contra el nou estat de coses.

Quin dret es podrà invocar, però, no pas contra el dret de la força que adés i ara, s'imposarà a l'humanitat, sinó contra el dret de la impunitat que és el factor característic de la guerra irregular? Essent el dret facultat excoent, dit s'està que contra el dret d'impunitat cap altre es pot invocar per ésser aquest consubstancial en la naturalesa viventa.

Altrament podem observar també que la impunitat de l'aeroplà i sobretot del submarí, per exemple, és la mateixa que hi ha entre unitats navals de distint tonatge i velocitat. Com més potent és un vaixell més impunit esdevé a les petites unitats i com més marxa te millor pot sorprendre. Així mateix entre dos cossos iguals d'exèrcit el més ben instruit i equipat és el més impunit, com també entre dos Estats ho és el més ben organitzat.

Contra la impunitat del submarí hi han en

que és donada als infants italians exornada amb juraments, gestos i himnes esclatants d'espectacle malsà, la següent pàgina del filòsof Benedetto Croce, dedicada l'any passat als nens de la seua terra per a que servisca de credo oracional, té una llum clara, tota radiant de suggestions:

«CREC en l'atrevida i joiosa infància, presagi de forta i generosa virilitat per a un avenir gran.

CREC que la ignorància és una vergonya.

CREC en l'eficàcia educativa de l'Escola, en l'excel·lència de l'ensenyança impartida amb l'exemple, en el plaer d'ésser útil als altres.

CREC en la llum de la saviesa que irradia, així en la vida humana com en les pàgines d'un llibre.

CREC en el poder del treball, així del cervell com el dels braços, factor de vida útil, superior, jocunda.

CREC en la virtut de la beutat que emana de la Natura i de l'Art, per a recreació i elevació de l'esperit.

CREC en la satisfacció del deure acomplit, recompensa adequada a la bondat de les nostres accions cotidianes.

CREC en el consol de la religió: religió de la família, de l'escola i de la pàtria nostra, gran, lliure, respectada, próspera.

CREC en la santedat dels amors purs.

CREC en el miratge dels ideals més alts, en les llunyanes esperances que ens atrauen.

CREC en el present amb les seues oportunitats, en l'avenir amb les seues promeses.

CREC en el diví goig de viure».

Suggestiva pàgina crociana que cap esperit liberal de la nostra terra podria deixar d'aconsejar.

carles salvador

canvi els majors perills de navegació i de proveïment, com en general contra la impunitat de la guerra irregular hi ha sovint una desproporció d'elements en la lluita, puix és oposar, la impunitat de l'Estat que es desenrotlla a la impunitat de l'Estat desenrotllat.

Quan aparegué la primera arma de foc fou condemnat el seu us per considerar-lo innoble i covard, perquè matava de més lluny que la ballesta. Sempre ha succeït així, però també quan els pobles antics bastien les fortificacions de les seues ciutats disposaven la planta de les muralles en forma quebrada, no pas per obtenir bellesa eurítmica sinó per garantir la defensa del territori nacional atacant a l'invasor de flanc o per la espatlla.

La Història n'és plena d'ensenyances que palesen que la guerra irregular presideix els grans canvis dels Estats; repassant les seues pàgines modernes trobem principalment les victòries d'Holanda i Amèrica, sobre l'imperi espanyol; la victòria de Bèlgica sobre els exèrcits alemanys d'ocupació en la Gran Guerra i la gran derrota de l'exèrcit anglès, d'ocupació, pels voluntaris de la República irlandesa. Es aquest l'exemple típic de dos pobles posseïdors de la més perfecta sensibilitat nacional, que semblen creats especialment per a complir perfectament el fi de potència de l'Estat en la seua lluita secularment cruenta. Heus ací la crítica que de la tàctica irlandesa en fa un escriptor estranger:

«L'exèrcit anglès enviat a Irlanda amb la seua artilleria, els seus aeroplans i els seus tancs, no ha pas trobat amb qui batre's. Els conjurats no tenen fortalises, ni trinxeres, ni barricades; no formen partides com en les guerres de guerrilles, ni defensen el terreny, i no obstant els «voluntaris irlandesos» són legió i saben batre's. No hi han batalles ni tan sols escaramuces: sols hi ha emboscades, sorpreses, segrests i, de tant en tant, un xoc brevíssim que acaba de seguida. Però, això sí, hi ha morts, ferits, condemnats i fusellats, punts de policia incendiats pels sinn-feiners, pobles devastats pels blak and tan, policia especial, quals agents percebeixen del govern una lliura esterlina diària. Veritablement el perill de mort és gran. L'exèrcit i la policia sols són amos del terreny que xafen momentàniament, de tal mode que el virrei d'Irlanda, lord French, tingué d'eixir de l'illa en un automòbil blindat amb una escorta de tancs. Milers d'ulls vigilien en tot moment a tots i cadascú dels agents públics i secrets i dels soldats d'Anglaterra, de faisó que els hi és tan difícil actuar en ple dia als mateixos carrers de Dublin, la capital d'Irlanda, on resideix la major força represora, que han d'esperar a que haja tancat la nit i àdhuc esperar la matinada, per dur a cap registres i arrestes, i així amb gran exhibició de forces militars.

La lluita contra un poble així és difícil, sinó impossible. Anglaterra va poder sometre als boers, tanmateix perquè aquests es van sostindre a peu ferm i encara perquè guanyaren varies batalles. El poder militar anglès i la tenacitat anglesa els aixafaren, com aixafarien als irlandesos si adoptaren la tàctica dels boers. Però això d'ara es batre's amb una fantasma, es una cosa horrible, que bastaria a quebrantar els nervis de qualsevol nació. I això pot durar indefinidament, puix que la República irlandesa, amb el seu Parlament, el seu govern, els seus municipis, els seus tribunals, i el seu exèrcit, funcionen amb el beneplàcit dels súbdits, i Anglaterra sols domina la terra que oprimeix amb els seus tancs i els seus canons».

Tot això palesa, amb l'aprovació de l'Història, que la guerra de sorpresa i emboscada és la de màxima eficàcia per a garantir l'in-

tegritat del territori nacional. Es inútil, per tant, qualsevol dialèctica sobre la seua legalitat. La guerra és la guerra, el seu fi ha estat sempre causar el major quebrant a l'enemic i estant en la seua essència com esta, aconseguir la victòria, això és el que interessa. «A qui sapia vèncer a l'enemic en una batalla, se li perdonaran les demés errors que faça en la direcció de la campanya; però qui no sapia triomfar encara que en tot el demés de l'exercici de les armes siga excel·lent, no finirà una guerra amb honor».

II. bueso i pla

de vulgarització històrica

3 de març de 1522

Havent fracassat Vicent Peris en un intent a Xàtiva, va aconseguir entrar a la ciutat de València el 25 de febrer de 1522, al crit de Vixca el Rei! Muiguen e's traïdors! sobresaltant a la ciutat.

Iniciades les negociacions entre els reialistes i Vicent Peris, va consentir aquest en tindre una entrevista amb el Marquès de Zenete, germà del virrei, a l'església de Sant Martí però li ho va impedir la seua gent.

El dia 27, Lluís Font per ordre del Governador Cavanilles, marxà a casa Vicent Peris, segons alguns «per a donar-li salt», però no el va trobar.

El governador, jurats i oficials reals, junt amb els majorals i clavaris, es reuniren al matí següent, i varen acordar, entre altres coses, prendre i castigar Vicent Peris, i que al sonar la campana de la Seu, acudiren tots a la plaça de la mateixa, on es trobarien amb el Marquès. Aquest concert fou publicat per la Ciutat.

Encara accedí el governador a perdonar a Peris si aquest li ho demanava. Vicent Peris va acceptar el perdó, prometent anar al dematí a casa el Marquès de Zenete, a besar-li la mà.

Era el 3 de març de 1522, dillúns de Carnistoltes, i quan Vicent Peris es dirigia a casa el Marquès a complir el que havia promès un amic li va fer creure que si anava cauria en mans del botxí. Donant crèdit a d'açò va tornar Peris a casa seua, i immediatament començà a disposar la seua gent per a la lluita i manà eixir tocant els tambors pels carrers de la ciutat (1).

A l'assabentar-se d'açò el Marquès de Zenete resolgué el pla d'atac, i com preliminar va disposar que un dels seus familiars, Pere Gomis, entrara a cavall en la ciutat i donara la falsa nòva de que el virrei havia entrat en Xàtiva. Els jurats i tots els oficials de la ciutat acudiren al Palau Arquebisbal, on s'hos-tatjava el Marquès de Zenete el qual es va armar davant els que havien acudit. I mentre s'armava la campana de la Seu es va voltejar, als sons de la qual varen acudir a la plaça de la mateixa els peaires amb un bon canó i molta més gent i oficis, tant que s'aplegaren a reunir, 7000 homens o més (2). Quan es trobaven tots disposant l'atac de la casa de Peris, aplegà Pere Gomis i amb es que havien coningut alentà els reialistes. Els cavallers es reuniren a la Seu i es tancaren les portes de la Ciutat per tal d'impedir l'auxili dels de fora.

A les tres de la vesprada marxaren de la plaça de la Seu, comanant l'avantguarda mossen Manuel Eixarch, vestint sobrevesta real, acompanyant-lo els jurats amb les gramalles del seu ofici i portant la bandera real mossen

vida cultural

Vidal de Blanes. El Marquès de Zenete, a peu, armat amb espasa i rodèla comanava el centre compostat per uns 5000 infants, i En Lluís de Cavanilles, governador, també amb sobrevèsta real i cavall a la retaguarda.

Pel carrer de Cavallers i Bossèria marxaren al Mercat i quan aplegaren a la Mercé, el Marquès de Zenete enfilà la de Nostra Dama de Gràcia amb l'ofici i canó dels peraires i una gran gentada, entrant en aquest carrer el Marquès davant de tots i darrere d'ell tres o quatre que el seguiren. Cavanilles s'adreçà pel carrer del Fumeral i Eixarch pel de Sant Vicent i els cantons dels carners confluents varen ésser pressos perfectament.

Mentres tant, Vicent Peris es va apercebre a la defensa, posant en els alentorns de la seua casa gent amb armes, macetes, rajoles, etc. i quantes coses podien servir-li per a defensar-se.

En presentar-se el Marquès al carrer de Gràcia, començà un duríssim combat que va durar més de quatre hores. El combat es va estendre pels carrers i terrats i va ésser necessari anar prenint les cases per les espatlles i botar-li foc a les portes. El Marquès aplegà a poques pases de la casa de Vicent Peris i donant el crit de Vixca el Rei! Muiguen els traïdors! avançà sens por sofrint el colp d'una pedra amb la qual li varen fer un bony a la rodèla i feriren el seu braç esquerre. A conseqüència de la gran quantitat de projectils que llançaven el Marquès es sentí ferit, ja que una maceta li va pegar en lo cap i el va fer que caiguera esvaït, tenint que ésser retirat pels seus criats a una casa propera. El colp no era d'importància i les tropes no disminuïren la seua ardidesa, podent per fi arribar a la casa de Peris. Però trobaren una tan gran resistència que no tingueren més remei que botar-li foc. La dona de Peris i una filleta seua que portava als braços eixiren de la casa cridant i plorant i custodiades per les tropes foren portades a la Seu i traslladades al monestir de Sant Cristòfol. Vicent Peris, no podent resistir el fum, va cridar que s'entregava a l'Emperador i havent-se posat una escala a la finestra de la seua cambra baixà per ella fins on es trobava Cavanilles. Allí fon mort i degollat i el seu cos fon arrossegat per la Ciutat i penjat per els peus en la forca del Mercat. El seu cap, clavat a la punta d'una llança, fon portat al Marquès. De la gent de Peris moriren quaranta, estant nombrosos els ferits i els empresonats. Dels del Rei moriren quinze, i n'hi hagué també molts ferits.

Quan acabava de partir la gent real de la plaça de la Seu, l'oficial, el Vicari General, el Bisbe de Sogorp i el mestre Gaspar de l'ordre de Predicadors i molts mestres en Teologia, es reuniren per vore el que farien i determinaren, pel perill que significava el possible triomf de Peris anar en socors de la gent del Rei i d'aquesta manera reuniren mes de doscentes persones, ben armades, comanades pel Vicari General, però quan anaven a eixir de la Seu els arribà la nova de la mort del cap dels agermanats.

El cos de Vicent Peris fon esquinçat, junt amb el de dues persones més. Els trossos foren posats pels camíns i el cap i el braç tramesos pels jurats al Virrei, que es trobava a Ontinyent i aquest posà el braç a la picòta i el cap el tornà a València amb l'ordre de que es posara a la porta de Sant Vicent. Ocorria açò el 5 de març (3).

Durant aquells dies foren mortes en la forca algunes persones. Es derrocaren les portes i es va sembrar de sal la casa de Peris, la del costat des del cantó de la qual lluitava aquest amb els seus i la casa des d'on tiraren el test que va fer'r el Marquès.

L'heroi d'aquesta jornada fon el Marquès de Zenete com es veu en la carta esmentada que diu així: «perque a sa il-lustre senyoria se pot atribuir aquesta tan gran victòria, que si sa il-lustre senyoria no acometera primer e tan sforzadamen peleara, la victòria fóra dubtosa», i en altre lloc: «a la persona del qual (Zenete) és lo cert es pot atribuir tot lo que se és fet e si mai vassall feu cosa digna de grandíssima memòria per son seny e senyor es stava lo que lo il-lustre senyor Marquès ha fet, perque pot dir que li ha donat no sols la ciutat més tot lo regne».

joan m. grima i reig

- (1) Danvila: "La Germania de Valencia". pág. 173.
 (2) Letres missives-1522-Arxiu Municipal de València.-Carta dels jurats al Virrei en 3 de març de 1522.
 (3) Llibre d'antiguitats.

"valencianismo"

Els senyors que dirigixen la vida de la ciutat cap del Regne de València, han donat una nova prova de la seua particular valenciania. La seua actuació administrativa serà, segurament, digna de lloa, i des del punt de mira funcional mereixerà el qualificatiu de bona, però des de la banda política presenta uns caires singularíssims, uns caracters molt «sui generis». Comencem pel *popularisme* de la seua constitució. La meitat dels senyors regidors foren elegits per al càrrec fà una pila considerable d'anys, anys en els quals les aspiracions dels partits, els imperatius polítics i àdhuc les idees personals dels esmentats senyors han evolucionat considerablement. Una de les realitats polítiques noves amb que han entropçat es la del problema valencianista. Quina actitud adoptar front a d'ell? Heus ací una qüestió delicadíssima que encara no han resolt ni es fàcil que ells arriben a solucionar definitivament.

Tos els individus del sector popular de l'actual corporació, pertanyen a diversos partits polítics anteriors al 23. Quan ocupaven el poder municipal no havien experimentat la necessitat d'emprar la seua llengua ni d'emborronar la seua bandera. Es més, generalment, el comité central del partit, en quina delegació provincial militaven, solia condemnar en nom de l'unitat espanyola, tots els moviments nacionalistes peninsulars, i ells, els polítics valencians, disciplinadament corroboraven les apreciacions que des de Madrid solien ferse sobre les dites tendències alliberadores. Però heus ací que al tornar a la Casa Consistorial, a l'acabar-se l'exili dictatorial, es troben amb un R. D. que els autoritza a exercir un dret que ells tenien oblidat, i ells, a l'igual que el poble, experimenten una reacció contra la política assimilista de la Dictadura i comencen a sentir en l'ànima el sentiment de valencianisme. Des d'aleshores es titulen valencianistes i organitzen festeigs i actes patriòtics i quan escolten parlar de València-

nisme senten respecte i àdhuc s'entusiasmen verbalment—tot de bona fé—però en quan arriba l'hora d'obrar es troben amb llurs antecedents polítics, amb els programes tradicionals dels partits i també—i açò és de considerable importància—amb una dificultat formidable (ho va confessar l'Alcalde als Jocs Florals) per a parlar en la nostra llengua. Dificultat fruit inevitable de la educació que l'Estat i la Família donaven—i donen encara—als infants, ensenyant-los a parlar—i a pensar—en una llengua que, malgrat totes les excel·lències, i tots els avantatges materials que puga tindre, no és la vernaclea.

Conseqüents els regidors municipals amb aquesta idea del valencianisme que nosaltres, expliquem però que no compartim, han acordat l'adquisició de 300 exemplars del llibre de Jordi de Fenollar «*En defensa de la personalitat valenciana*».

Parlar de Jordi de Fenollar ens resultaria difícil. Comprenem que l'afecte que professem al amic es confosaria amb l'admiració que sentim per a l'escriptor i amb la gratitud que tenim per al propagandista i que aixina la crítica hauria de resultar sense l'objectivitat necessària que requereix per a ésser conseqüent. Des d'aquestes mateixes columnes un company de Redacció escrigué manifestant-li el plaer amb que ACCIO VALENCIANA veia la tasca mampresa, tasca de valencianització del gran sector del nostre públic que llig el seu periòdic mentrimentres es gela el xocolata, tasca tant més necessària, per quant els senyors acomodats, amics de l'inquietud i l'ordre i enemics sistemàtics del soroll i de les novetats atrevides, resten els més desvalencianitzats dels valencians. L'article quotià que publica Jordi a la primera plana «*en defensa de la personalitat valenciana*» s'expandix i arriba a esguitar-los, fent una estranya barrreja amb les idees que Goicoechea i La Cierva els varen predicar aci mateixa en els actes del Conservatori i del Principal. Però encara que ben poc a poc, ja hem avançat una miqueta. Ja no consideren al valencianisme com una raresa de maniàtics erudits sinó que, a hores d'ara, alardegen ells mateixa de professar-lo i seguint els corrents de la Moda posen una senyereta als automòbils i àdhuc una veteta barrada a les solapes. Però a lo que no arriben mai és a parlar en la seua llengua. La troben massa vulgar i opinen que la diferència de classe es deu de traduir també en una diferència d'idiomes. Ah! i procureu que es limiten a fer-vos consideracions sociològiques, que si es llancen a fer apreciacions estètiques...

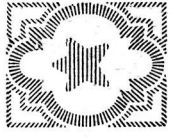
Conseqüents amb aquest estat d'ànima senten una predisposició adversa contra tot el que estiga escrit en la nostra llengua i adopten invariablement una actitud negativa: «no ho lligem». Es per açò per el que Jordi de Fenollar escriu en castellà? Segurament que sí.

No obstant, amb tota la humilitat li farem constar des d'ací la nostra disconformitat respecte a d'aquest últim punt. Aixina podrà fer hòmens de fons valencianista, però de forma castellana: exclusivament i eixos valencianistes seràn d'un valencianisme incomplet perquè els manca quelcom d'essencial com és l'idioma al qual ningú té dret a renunciar ni àdhuc els que neguen els nacionalismes i neguen de les banderes.

(Passa a la pag. 5.)

les lletres

revista de llibres

els llibres d'història

catalunya sota la dictadura⁽¹⁾

dietari de suàrez

Arran de la caiguda de la primera Dictadura, varen començar-se a publicar una sèrie de llibres tractant d'ella: en uns es feia la seua història, en altres s'estudiaven les ocasions que va perdre, en altres l'actitud de diverses classes socials davant la seua actuació. Ara, al cap d'un any d'aquella fetxa històrica, ve de publicar-se un llibre que és, per a nosaltres, el més interessant; és titula «Catalunya sota la dictadura», el seu autor es el nostre estimat col·laborador Artur Perucho i ha estat editat per l'Editorial Proa.

Catalunya sota la dictadura és un llibre indispensable per a tot aquell que vullga conèixer la política que la Dictadura de Primo de Rivera va seguir amb Catalunya, València i Mallorca. El seu autor, ja conegut en el terreny del periodisme i de la novel·la, ha fet una obra admirablement documentada.

Estudia com es va produir el colp d'Estat; estudia l'intervenció que alguns polítics catalans tingueren en aquell; la intervenció de la Mancomunitat, especialment d'una part d'ella, en el dit moviment, aiximateix com l'agressió contra la Universitat Nova de Barcelona.

Però la persecució principal de Primo fon contra la llengua catalana. La seua preocupació de que l'ús de les llengües regionals fora de les relacions familiars, era afavorir el separatisme, el portà a manar als mestres que ensenyaren als infants en la llengua espanyola i a prohibir que se fera ús de la catalana a les corporacions oficials. Recorda també el fet de que un governador civil obligà al President de «Lo Rat Penab» a parlar en espanyol en l'acte commemoratiu de la

conquesta de la ciutat de València per Jaume I.

La persecució contra l'ús del català a l'església i la conducta seguida amb el Col·legi d'Advocats de Barcelona, són fites dignes de remarcar en la persecució contra Catalunya.

Passa després a estudiar la política internacional d'Espanya i la situació de Catalunya davant la Societat de les Nacions.

Estudia després les persecucions i empresonaments de que la Dictadura feu objecte a diversos catalanistes, aiximateix com el debat que hi liague referent al plet català a l'Assemblea Nacional Consultiva.

En aquest llibre, Artur Perucho, com a valencià, no s'oblida de presentar també els greuges que en aquest aspecte ens feu Primo, tal com la supressió de la càtedra de Llengua Valenciana a la Universitat.

Catalunya sota la Dictadura no és una obra més referent a la primera Dictadura. És una de les millors obres que s'han fet en aquest aspecte i, sobretot, es la més interessant per a nosaltres els valencians.

f. carreres i de calatayud

llegiu
"acció valenciana"

(1) Artur Perucho: Catalunya sota la dictadura. 1930. Edicions Proa, Badalona.

informació literària

* Contrallums...

és el títol de la darrera obra de la celebrada escriptora que escriu sota el nom de *Victor Català*. Són una sèrie de narracions inèdites que han estat editades per Gràfiques Got. A la nostra ciutat ha estat ja posat a la venda.

* Els llibres per a infants...

han estat les obres del dia, amb motiu de la festa dels Reis. Els aparadors de les llibrerías han estat rebllits d'aquesta mena de obres. Volem fer remarcar, però, que n'hi havia llibres escrits en espanyol, en francès, en anglès, més ni un tan sols escrit en la nostra llengua. Ni el magnífic *Tomba Tossals*, ni els *Contes per a infants*, de L'Estel s'han vist exposats.

* Enric Blanco...

l'intèpid català que ha fet la travessia de l'Atlàntic, ve de publicar el relat del seu viatge sota el títol de «*Boston-Barcelona*». Ha estat editat per «La Rambla de Catalunya

que, amb aquest llibre, ha inaugurat la seua biblioteca.

* Tomàs Garcés...

va a publicar *Paradis*, col·lecció de poesies originals i inèdites, el qual estarà il·lustrat per Josep Mompou.

L'edició és per a bibliòfils; sols es faràn cent exemplars en paper de fil, amb filigrana, fabricat a mà per la casa Guarro.

* El roig i el negre...

d'Stendhal ha estat darrerament incorporat al català per Edicions Proa, traduït per Just Cabot.

* Notes per a la història dels Bandos de València...

és el títol de la darrera obra de Salvador Carreres. Com totes les seues no ha estat posada a la venda.

* La Societat Castellonenca de Cultura...

ha publicat el llibre «De Amore» d'Andreu el Capellà; text llatí amb la traducció catalana del segle XIV. L'edició ha estat a cura d'Amadeu Pagés.

A València, on la disciplina més conreaa era la història vernacle, hi havia, no obstant, un buit. No hi havia una col·lecció que anara publicant monografies d'aquest ordre. Les obres històriques que els erudits valencians feien, eren publicades pel seu compte o restaven inèdites per falta d'editor. Unicament existia al Regne la benemèrita Societat Castellonenca de Cultura que de quan en quan publicava alguna. Però una col·lecció de llibres especialment destinada a publicar llibres d'història no hi havia.

Dons bé, aquest buit d'ara endavant ha estat omplert. Els Estudis Històrics valencians, dintre l'ACCIO CULTURAL VALENCIANA, han iniciat una col·lecció de monografies històriques: la Col·lecció Beuter, i tenen en projecte un altra de llibres d'art: la Col·lecció Orellana.

La Col·lecció Beuter ha estat inaugurada amb un llibre del més alt interès per a la història interna de la ciutat cap del Regne: el «Dietari de Suàrez». El seu autor es el jove erudit Antòni Igual.

Antoni Suàrez era fill d'uns pares de posició prou acomodada. Als quinze anys mostrà afició per l'escultura i ingressà a l'estudi de Lluç Domingo, l'afamat escultor autor de la decoració interna de l'església de Sant Andre i de l'externa del Palau de Dos Aigües. A casa d'aquest artista romanguè fins a la seua mort, que coincidí amb l'acabament del seu aprenentatge.

Després de mort el seu mestre Suàrez s'anà afermant en el seu art. Després d'un primer fracàs en un concurs d'escultura convocat per l'Acadèmia de Sant Carles i al qual es va presentar, obtingué el primer premi en un altre celebrat en 1776. Més quan ja semblava assegurada la seua posició, els seus amors i mes tard el seu casament amb Tomasa Ribes Martí, filla d'un mestre argenter, el fan que demane al Col·legi d'Argenters que l'admitixquen per a començar l'aprenentatge. Després d'ésser admés i una volta arribat ja a mestre, es pogué dedicar a la seua afició replegant monedes, estudiant làpides i dedicant-se a espigolar pels arxius de la Casa Gremial.

D'entre les altres obres de l'argenter Suàrez, Antoni Igual ha triat aquesta que hui reproduïx «Las cosas notables en València desde el año 1770», del més gran interès per a conèixer la vida local de la ciutat valenciana durant quinze anys.

Aquest Dietari està fet d'una forma objectiva especial, prescindint l'autor de les seues apreciacions personals.

Antoni Igual, de la nova promoció de Doctors en Història, ha fe un proleg eruditíssim on fa una història detallada de Suàrez i examina les seues obres. La transcripció, molt ben feta, ha estat enriquida amb nombroses notes.

Aquest és, doncs, el *Dietari de Suàrez*, l'obra d'Antoni Igual, el jove recercador de la nostra Història que comença per on molts vullgueren acabar.

Il·lustrat per

(1) Antoni Igual i Ubeda: «Dietari de Suàrez». Val. 1900.

les arts

la decadència de la pintura valenciana

No crec fer un descobriment a ningú a l'estampar l'epígraf d'aquest article. Ho sap tothom i el que és pitjor, està a la consciència de tothom. És inútil que cerquem a l'entorn amb l'esperança de trobar quelcom que contradiga aquesta informació. És una realitat que es palpa. Ho nota el públic i ho noten els artistes. Entre aquests, un neguit ocult o manifest els fa buscar l'espurna meravellosa que incie llur ressorgiment. A qualsevol indret que esguarden troben camí seguit, i quin camí!, camí que no va enlloc, puix que roda com els vaixells de corda dels xiquets, que amb lo timó torçat donen voltes i voltes seguint la mateixa via.

Però nosaltres creem que una decadència no és sempre la manca de valors personals lo que la determina, sinó la carència d'ideari a seguir. On vas? Què cerques? Què anheles? Si a d'aquestes preguntes seguix la negació estem al davant de l'enfonsament d'una cultura, d'una nació, d'una intel·lectualitat.

Sorolla, amb la potencialitat abassegadora del seu geni, obrí les portes d'un nou ideari a la joventut nostra. Els ideals estètics que crearen Moned, Manet Renoir i els demés de l'escola que més tard es digué impressionista, foren amostrats als nostres pintors per Sorolla, i València tota es llançà a l'aire lliure de ses platges i costes. Però l'ideari aquest era l'últim estertor d'una tendència centenària i els fruits escassos foren collits pels primers

seguidors i a la generació següent sols quedà el dret d'espigolar.

Era inútil tota genialitat que es posara al servei d'una estètica esgotada. Els majors esforços sols servixen per a fer més dolorosa la lluita i més accelerat el descens.

Així, els jòvens artistes, sorollitzant es trobàren de sobte sense camí a seguir; es trobàren com engabiats en un cercle viciós, la circumferència del qual no podien trencar. Constantment revivien problemes que deixaven d'ésser-ho per tindre a mà a tot moment la taula de les solucions.

La via lliure que anhelàven esdevé un impossible, puix plens de suspicàcies miren recelosos a d'aquells que els parlen d'altres camins.

El prejuí de que les noves tendències d'Europa són deadents, es referma més al sotmetre-les a l'anaòlisi. Ingenuïtat d'ingenuïtat que els fa jutjar amb les lleis errades, amb les lleis que són norma del seu art, les que els han enfonsat en el continu rodar del mateix cercle, a les idees úniques que els portarien l'alliberació, aquelles idees que neguen les lleis que ells aprenen per a jutjar-les.

Cal cercar noves normes estètiques. Jo vull en els prop·vinents articles ajudar a d'aquesta recerca, puix crec que la nostra decadència prové més que de la carència de personalitats de la falta de fermes idearis estètics.

f. escrivà i cantos

aquesta darrera tocada magistralment, a una velocitat prou considerable.

En resum: aquesta va ésser una de les bones sessions que hem escoltat a la societat nostra.

L'altre concert, celebrat el dia 31 de desembre, estava a càrrec del pianista Claudi Arrau.

Aquest excels pianista xilè, molt jove encara, que per primera volta es presentà a la Societat Filharmònica de València, ha tingut un èxit rotund i ha estat acollit amb demostracions de molta simpatia per part del nostre públic.

Claudi Arrau té un mecanisme prou perfecte i les qualitats que en ell més són de remarcar, són una sensibilitat exquisida i un gran coneixement de les obres a les quals dona a cadascuna l'estil que li pertany. A més a més té una habilitat per a pulsar les teclades que fa que donen un sonit meravellós.

El preludi i fuga de Bach amb que començà la primera part, fon executat amb molta claredat a desgrat de la velocitat amb que el portava. El «Rondo en sol major» de Beethoven, fon delitós i les «Variacions sobre un tema de Paganini, de Brahms, obra que posa a prova les qualitats i energies d'un pianista, fon maravellosament interpretada.

La segon part estava dedicada íntegrament a Frederic Chopin, amb les obres següents: «Balada en la bemol», «dos preludis», «dos estudis» i un «scherzo».

Els preludis i estudis varen ésser tocats

amb molta claredat, facilitat i velocitat i el scherzo fon tan ben interpretat i executat que el públic el feu eixir a escena mantes vegades i davant l'insistència d'aquest va tornar a seure al piano, interpretant un vals de Chopin.

Començà la tercera part amb la Dansa russa de «Pétrouchka» del músic modern Stravinsky, obra molt original i de moltes dificultats. Va seguir amb «Mintrests», de Claude Debussy, un dels preludis més genials que té aquest autor. Després un estudi de Liszt: «La Caça» executat amb molta lleugeresa. Com a fi de programa ens tocà una fantasia oriental anomenada «Islamey», de Balakirew, obra que Arrau portà a una formidable velocitat, lo qual fon causa de que no es lluïra massa, a més a més que el piano (que és el més important) no responia, ni repetien les teclades, lo qual es una prova de que no es troba en molt bon estat. No obstant açò Claudi Arrau va tindre un bon «succés», executant com a fora de programa una obreta de Schubert Liszt.

agustí alamán

“Valencianismo”

(Vé de la pag. 3)

Els xiquets de les escoles municipals, en llegir el llibre d'En Jordi, arribaran a conèixer les glòries de la pàtria, dependran a estimar-les, però es quedaràn encara en dejú del cultiu de la llengua que—aquests sí—parlen a casa seua.

Jordi em permetrà aquesta petita disidència i rebrà la nostra més efusiva felicitació i el nostre encoratjament per a que seguixca ferm propagandista (dels nostres ideals comuns.

“cada nacionalitat ha de tindre un sol estat que tradueixca en acció i conducta les inspiracions col·lectives”.

“pero els pobles conscients de llur unitat no'n tenen prou: volen que les fronteres de llur estat passen per lla mateix on passen les partions milenaries de les nacionalitats”.

tota formació política que no respecte la personalitat dels pobles que la componen, está condemnada a desaparèixer; durará només el temps que tarda la força dels oprimits a igualar en una o en altra forma la força dels opressors.

prat de la riba

la música

dos grans concertistes: antoni sala i claudi arrau

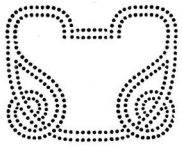
En poc de temps hem tingut el plaer d'escoltar a dos grans artistes de la música: a Antoni Sala, el gran violoncel·lista català i a Claudi Arrau el pianista xilè.

El primer va donar el seu concert el dia 17 de desembre, començant amb el bellíssim «Adagio» de Corelli, i en el qual Sala sabé fer gala del seu sentiment artístic, deixant-nos veritablement entusiasmats amb el seu art prodigiós. A continuació la «Sonata» de Porpora, fon molt ben sentida i executada per aquest gran violoncel·lista.

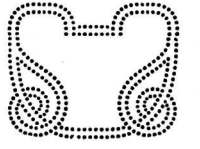
A la segon part presentava una «Sonata» de l'autor anglés John Ireland i en la qual posà de relleu el seu gran mecanisme i domini absolut de l'arc, puix l'obra en sí oferia gran dificultats. El pianista acompanyant, Pere Vallribera, també va véncer amb facilitat les dificultats de la composició. Davant els aplaudiments de l'auditori Antoni Sala interpretà una «Malaguena» de Isaac Albéniz.

A la part tercera hi havia un poc més de varietat. «Kol Nidrei» de Max Bruch, una «Tarantela» de Fosino, la «Dansa núm. 5» (andalusa) d'Enric Granados i una «Mazurka» de Popper; totes elles varen ésser interpretades amb una gran mestria i gust artístic.

El que més agradà al públic fon la Dansa de Granados i la Mazurka de Popper, estant

excursionisme

els nostres indrets

la sèrra d'aitana

El paisatge del Sud del nostre regne és paisatge esplèndidament únic i paradògicament pobre. La gent que ha vist les muntanyes del Nord, a Itàlia o a Espanya, que coneix les terres del Migdia francès i encara altres indrets de la península ibèrica, està acostumada a gojar de les amples vessants cobertes de verts arbres; no compren que pugua ésser bellesa senzillament en les sèrres nues; li sembla estrany, irreal i fantàstic—en el sentit més gramatical de la paraula—que existisca Ifach, i creu que les pintures dels artistes levantins que el plasmen, modifiquen capriciosament la naturalesa. Es precis estar acostumat a vore des de xic la maravillosa Puig-Campana—, recordada pel gran èpic de la raça, Mossén Cinto, evocadora de llegendes bíbliques i cavalleresques—per a comprendre «naturalment» la singular bellesa de les sèrres del Sud del nostre Regne, aquestes serres pelades que arrepleguen l'or del sol i fundixen en poques hores la miqueta de neu que una nit d'hivern deixa tan sols per un dia com un regal del Pare Noël o una ofrena dels tres Reis que vingueren de l'Àsia.

Els excursionistes valencians deuen recórrer aquestes serres del Sud, de distint—però paral·lel—caràcter en relació a les terres de Morella. I, jo—valencià del Sud—vull recordar-los que deuen anar a vore Aitana.

La Sèrra d'Aitana ens oferix una banca, en mig de les terres d'Alacant, per a poder alçar-nos drets a quilòmetre i mig sobre el nivell del mar i advertir la torre del «Micalet»—si és que alguna d'aquestes cases gratacels, no tapa, des d'ací la silueta del campanar de la Seu... (jo vaig ésser a Aitana abans d'escomençar-se l'enderròc de la baixada de Sant Francesc).

A Aitana trobarem dues fonts magnífiques que en la calor estiuenca ens oferiran la neu líquida que ix de la teula, en Foret, en Portagat... i descansarem amb algun pastoret que pasture un ramat d'ovelles i ens mira amb recel creient-nos gent del catastre o empleats de l'Estat que procurem saber coses per traure uns diners... Després ha cregut que érem uns amics de don Oscar. Ens va vore asseguts a un racó de la serra escoltant la remor de les aigües i el sò de l'esquiló... i per allà no fa això més que l'il·lustre músic Oscar Esplà... Els excursionistes arribarien dalt a «la Mole-

ta» i restaurarien la vella creu que assenyala la major altura després de Penyagolossa. Passarien pel famós «tossal de les cimes», on són excavats uns pous immensos: allí tirarien cadascú tres o quatre cudolets sense poder fixar mai si tardaran molts minuts en arribar al fons... Contemplarien els núvols baix dels peus, i tot el paisatge els semblaria un petit mapa en relleu que es menejara: quelcom com una geografia amb cinema sonor... I després s'aplegarien a menjar en la Font de Foret, tornant a xarrar amb el pastoret que encara tindria per allí el seu ramat d'ovelles...

Aixina un jorn o dos o tres. Que per a més d'un dia hi ha coses que vore per Aitana. Els excursionistes d' ACCIO CULTURAL VALENCIANA també aniran—com els ratpenatistes per als quals va escriure Llorente un himne— de poble en poble, de vila en vila buscant relíquies del temps passat...

Deixaran la tenda posada prop de Confrides i recorreran aquest poblet abans de beure l'aigua de la terra. Aniran a Benimantell i un explicador els contarà el succeït de la pesta que ací arribà a posar a pública subhasta el títol de patró de la vila: varen acordar finalment acudir a la sort i poc menys que «per sort de redolins acostumada»—com en el Consell valencià—tingueren que elegir patró que els protegira contra aquelles febres que acabaven amb els habitants. Però vingué el miracle—tres vegades seguides ix la bolleta del Santíssim Sagrament, que mai va estar posat en els paperets—i ara tenim Benimantell dedicada al Santíssim...

Després voràn Castell de Guadalet, niu d'algües i recordarán totes les històries d'aquest «vall dels esbarzers» on vivia—encara fa poc—l'últim senyor de la contrada—«senyor de senyors», que deia Sigüenza i ens contava Miró...

La Serra d'Aitana, tan magnífica en la seua nuesa, no és més que un punt. Pel Sud del nostre regne els excursionistes podrien fer «camping», a Puig-Campana, la de Roldan, en l'Illa... i fins en Cabeçó—el que ens recorda la llegenda del moro valencià que parlava espanyol com Boabdil... «Ay Cabezon del oro...» Però açò es folklorisme i mereix contar-se més amplament. Ja tindrem ocasió.

joan beneyto i pérez

la iniciació a l'excursionisme

com es fan adeptes i com es fan escèptics

Extractem d'Excursionisme l'interessant article següent:

En dir excursionista, ens referim al que sap seguir un itinerari, apreciament la bellesa

del paisatge, estimant-lo, aprenent a conèixer la extensió i topografia de l'itinerari, desenvolupant-nos físicament, moral i socialment. parlar, es incontestable que no anem d'excursió. Tot el més sortim fora ciutat a caminar.

Si és precipitada o no, depèn de com haja. Doncs bé; cal tindre cura d'això, cal esbrinar el «perquè» i el «com» d'aquest fet, que no és difícil d'explicació.

En general podem dir que qui més, qui menys, tothom ha fet alguna excursió o almenys ha sortit de casa amb el desig de fer-la, però circumstàncies variades i variables,

li han fet la, diem-ne excursió, avorrida, precipitada i sobretot cansada.

Resulta avorrida a causa de l'orientació que s'ha donat a l'excursió. Si no tenim itinerari, si no sabem on anem ni on volem anar a fet el càlcul preliminar, però tant aquesta com l'anterior qüestió han estat tractades extensament i suficientment amb anterioritat per assenyalats valors de l'excursionisme social i tècnica. Tractarem, doncs, del tercer factor: el cansament, qüestió digna d'estudi i que ha estat quelcom abandonada pel que fa referència a l'excursionista novençà.

Sabem que a un rodamon bregat li és fàcil realitzar una excursió mitjana, malgrat estar en condicions físiques regulars i fins defectuoses, però, per al qui comença, per a l'home que no s'ha posat mai un sac a l'esquena ni ha calçat sabata de claus per a fer trenta quilòmetres per sobre pedres o fang, pujant o baixant desnivells, és condició essencial estar en condicions físiques immillorables.

Es un deure nostre, i de tots aquells que estimen un poc l'excursionisme, llurs companys, el desenvolupament físic i higiènic i la seua pàtria, i menysprea ço que fa baf de vici, l'ajudar i preparar a tots els qui van a emprendre llur primera excursió veritable.

La primera mida de precaució està en l'alimentació. En els dos o tres últims dies preliminars, el menjar no deu diferir del corrent hem de procurar que siga suficient i alimentós, però no carregós ni excésiu. No menjar entre hores és bona mida de precaució, així com també el no sortir de casa el matí de l'excursió en dejú, sinó havent pres un got de cafè amb llet o un parell d'ous.

El menjar durant la prova pot ésser variable i corrent, defugint en el possible les conserves, per la manca de vitamines, així com el pa del dia que té la molla excessivament aglutinable i difícilment digerible per la impenetrabilitat al suc gàstric.

Respecte a begudes jo aconsellaria beure la «necessària» quantitat d'aigua.

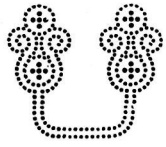
Els vins, els licors i els alcoholats «no afavorixen mai». És absolutament falsa la idea de què uns glops d'anís o conyac donen forces a un abatut. Sols en cas d'una difícil digestió o mareig, podem usar unes gotes d'anísat fort substituïnt l'aigua de Melissa, però devem deixar sentat que els vins i licors en poca quantitat són indiferents i en proporcions elevades són sempre nocius.

Per a no restar forces a l'organisme és també essencial tindre compte en els dies anteriors a la caminada, sinó en l'ús, almenys en l'abús de les funcions sexuals.

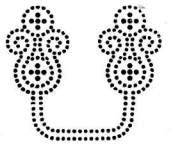
Pels tòxicomaniacs, pacients de mals secrets o malalts crònics de les vies respiratòries i circulatòries, el millor consell, naturalment, és l'abstenció de la pràctica excursionista.

Es també prevenció que cal tindre en compte, el procedir amb mètode per entrenar a un novençà. L'excursió no deurà rebassar mai els 25 quilòmetres, abstenint-se de pendents superiors al 60 per 100, i si aquestes són llargues, prendre-les calmosament, animadament, amb poques parades llargues (puix el múscul sofreix una reacció química desfavorable passant d'hidrogel a hidrosol), fent-ne moltes de curtes a peu dret.

Socialment, la conversa, el cant, la contemplació, la fotografia i el companyerisme són alicients que, reunits a les anteriors dades

el cinema

teatre cine-mut cine-sonor

Tot hom sap com el problema dels planols i els angles va independenditzar el cine-mut del teatre. L'espai d'un quart de segle a trigat el cinema en gaudir d'una personalitat indiscutible com a art. Semblaria natural que els nous directors del «sonor» agafaren l'esquelet del «mut» i el traduïren al novell cinema, pero no es així. Veiem teatre filmat o alguna més plausible associació del diàleg i de la tecnica cinematogràfica del «mut». La necessitat que té l'autor de teatre de substituir l'acció per la paraula ha donat a aquest aspecte inconfundible per el qual el personatge mostra la seua psicologia mitjançant llargs parlaments. El teatre podriem dir que es l'art de la conversa, l'acció es quelcom en ell secundari, com ajuda o complement de la frase i heus ací que de sobte per onra i gràcia de la tècnica unida a l'industria l'art més més oposat al teatre en la seua essència, (ja que aquesta es l'exaltació del moviment) l'art de l'acció i del gesto que no necessita de la paraula, puix la mimica de valua mes universal ha arribat a un afinament y sutilesa tal que pot expressar els mes variats matisos psíquics, es troba lligat al teatre. Com aquesta confusió no s'ha efectuat per ósmosis sino per superposició de les dues tècniques l'aberració es produïx acte seguit i així ha donat lloc com dia cert critic francès, a la repetició de molts conceptes que el public ja havia entès, perdent per tal causa força emotiva l'escena, quan no esdevenia una cosa ridícula. Suposem una escena de teatre. Un personatge esguarda el paisatge de cartro que te al davant recolat a una finestra, de sobte exclama: «Un cavaller arriba, ve al galop del seu blanc rocí... etc.» No cal insistir en que aquesta limitació desapareix al cinema; el personatge no necessitarà parlar-nos del cavaller, nosaltres ho vorem i sentirem sa presència amb mes intensitat que si ens parlaren d'ell un quart d'hora i ho haurem percebit en uns segons. Mes ara podem suposar l'absurd que eixiria si després d'aquesta complida percepció ens enraonara el personatge, que acabem de vore. Sortosament aquestes ingenuïtats de que parlava el dit autor, se van deixant de banda a «L'Angel Blau», de la

Ufa, per eixemple, s'usa de la paraula i del so mesuradament completant l'emoció. Una cançó repetirà les seues notes melangioses subratllant certs estats animics i així els sentirem més profundament. Però no es això tot el que el «sonor» pot arribar a fer. Esdevindrà un art sublim tan aviat trobe la solució equivalent als planols i angles del «mut». La diversitat de perspectives a que es pot sotmetre una paraula, un qualsevol donarà una indefinida gama de sensacions sonores. La llunyania d'una cançó al camp, el ressonar de les veus a una església, la conversa a una cambra, seran matisos que percivim a la realitat i que enriqueiran el sonor en temps no llunyas. Les veus que ressonen hui com a una habitació desamoblada, les trobarem insoportables com el planol únic al cine primitiu.

Pero la gran font emotiva del «sonor» futur, seran les superposicions de sons de perspectiva diferenta. Suposem com podria filmar-se la següent escena de «Res de nou a l'oest» de Remarque. El protagonista mata a cops de matxet a un enemic i aquest agonitza junt al seu butxí, a l'embut d'un obus. Sentirem la veu desfollida, el feg del moribund, a la fredor de la nit, sonant a camp, a aire lliure sense ecos de cap mena, clara i prima. Imaginem després al protagonista a l'interior d'un refugi soterrani, allí es parla en veu alta i les veus ressonen com a dins d'una caixa, mes ell no pot oblidar aquell gemegar que l'ha acompanyat unes hores terribles i nosaltres el sentirem surar a l'ambien càlid del refugi, pur sobre les veus del altres, gelat enguniós amb aquella claredat de llavors i el sentirem mes horrend pel contrast. Centenars de moments psíquics podran trobar una acertada solució per mig d'aquestes superposicions; pensem en la intensitat emotiva que tenen les repeticions temàtiques a l'obra wagneriana per la força evocativa dels sons.

Recordem demés que les sensacions son mes intenses quan hi ha més contrast i sé'n adonarem de l'amplitud del camp que se ha obert a l'emoció amb el naixement d'aquesta mal rebuda art.

f. escrivá i cantos

higieniques i físiques fan un conjunt més que suficient per a captivar a tota persona intel·ligent, jove, sana, animosa i aimant de la seua terra.

eduard V. padrós de palacios

cineclub a Valencia

Nosaltres que desitgem una Valencia, no vivint d'enganyoses mentides, fingidores d'un ambient d'art i d'intel·lectualisme, que donàren lloc a comparances enutjoses per lo hiperbòliques, d'Atenes del Mediterrani, sinó realment capacitat d'assolir els graus més elevats de cultura i cercar nous camins del pen-

sar i el sentir, hem mamprés la tasca de donar-li a la nostra ciutat tots els mitjans necessaris per a que vixca una vida plena de totes les inquietuts del nostre temps.

El Cinema, l'importància del qual es inútil remarcar, no té a casa nostra un lloc on pugam gaudir dels ensaigs més avançats dels cineastes mundials, i a eixe fi hem pensat constituir una associació, un Cineclub, en el qual projectarem totes les grans produccions modernes. Creem que es durà a terme fàcilment puix comptem amb l'adhesió de «Cinaes» de Barcelona, que ens dóna tota classe de facilitats, per a repetir ací les «Sessions Cinaes», puix ningú dubta que la ciutat nostra, amb els seus 500.000 habitants, amb una Universitat, amb Círcols artístics i amb nombrosa i intel·lectual premsa, donarà un contingent d'intel·lectualitat suficient per a que prospere aquesta associació cultural. Els films

instructius, els d'avantguarda, la producció soviètica i tot quant siga d'igne de vore's, serà projectat al nostre Cineclub. Estem segurs que els universitaris, donant proves de l'esperit modern que els anima, s'adheriràn a la nostra causa, que és la seua, ja que en les seues mans es troba la nostra cultura de demà. Aiximateix confiem amb l'adhesió de la premsa de tots els matisos, puig segur que és un comú anhel de tots l'enlairar lo més possible el nivell cultural del nostre poble. Valencia, com París, Barcelona, Madrid, Berlín i tantes ciutats d'Europa, gaudirà d'aquestes sessions de cinema cult, puix pensem, amb l'ajuda de tots, inaugurar-les a la darrera decena del present mes.

Les vostres adhesions adreceu-les a l'administració d' ACCIO VALENCIANA.

les fronteres ideals d'un estat són determinades pel seu caracter; tot ço que parla la mateixa llengua es unit entre sí, des de l'origen, per un munt de lligams invisibles, puix que es pot comprendre i es comprendrà cada vegada més clarament.

les fronteres materials resulten d'aquestes fronteres espirituals fixades per les soles forces de l'esperit humà.

fichte

onsevullga que les lleis es proposen fer l'estat perfectament un, allí hi ha el màxim de la virtut política, i les lleis no poden tindre direcció millor.

plató

**preneu nota de la nova adreça
d'acció valenciana**

administració: sant martí, núm. 5

redacció: universitat literària

**acció cultural
= valenciana =**

saló del consolat

llo tja

Tipografia del Carmen.—Valencia

redacció:
universitat literària
administració:
sant martí, núm. 5

acció valenciana

preus de subscripció:
simpatitzant, ptes. 4 a l'any
actiu. . . . » 1 al mes
prtor., des de » 2 »

la política nacional

Les pàgines d'ACCIO VALENCIANA han estat de les primeres a denunciar el perill que per al nacionalisme representa que els valencians ens preocupem com a actors dels quefers polítics que interessin només fronteres enllà.

Havíem convingut treballar únicament nació endins i resulta que encara hi ha qui gosa proclamar que el valencianisme no's compren sense ésser de dreta segons uns, republicà segons altres. Però de quina dreta i de quina república? De l'espanyola!

Aquests són els efectes que produeix la política espanyola dels grans partits monàrquic i republicà de Barcelona.

Sembla iniciar-se, però, una reacció contra aquests interessos polítics. Heus ací unes paraules plenes de seny que, sota el títol *Catalunya per damunt de tot*, foren publicades a la revista Excursionisme:

«El nostre objectiu no és la defensa de la Monarquia, ni la revolució per la revolució, ni la implantació amb els nostres sacrificis, de la República a Espanya. Aquests són problemes de la política general espanyola i no

som pas nosaltres qui hem de maldar per a crear la Història d'Espanya. Tenim prou feina en crear la Història de Catalunya. El nostre ideal no és la República espanyola, *encara que siga federal*, sino la llibertat de Catalunya, i és aquesta i no aquella la que hem de servir».

«Lluitaven (els catalans del segle passat) els uns per la Tradició, d'altres pel liberalisme i d'altres per la República. La Pàtria fou desolada amb aquesta lluita fratricida per ideals aliens i l'inici del camí de la salvació pel propi esforç no vingué fins més tard amb la Renaixença».

«¡Quina sort si poguérem oblidar que la mateixa política dels Borbons, l'havia seguida abans la Casa d'Austria i abans encara la de Castella! I sobre tot si ens pogueren arribar a convencer que aquesta política d'aproximació en els seus inicis, d'assimilació i domini en el seu descabellament, que fa *més de sis centúries que dura* per part d'Espanya amb una exemplar constància a través de les més diverses circumstàncies històriques, ha estat purament el caprici d'uns quants monarques y que llur poble no els ha secundat mai! ¡Qué pagariem per una demostració de

què la nostra subjecció no respon pas a l'impuls biològic dels pobles movedissos de l'estepa del litoral de la Península, i de què ens trocentral a dominar per a viure els pobles rics bem no davant d'una topada políticament insoluble de dos pobles d'esperit antitètic, sino senzillament enfront de la incompatibilitat arranlable d'un poble i un règim! ¡I amb quina il·lusió no esperariem el seu canvi si aquest fet sol tingués la força taumatúrgica de canviar radicalment tota l'ànima del poble espanyol, substituint l'esperit de domini pel de convivència!»

«Sols a Catalunya hem d'ésser fidels!»

El que queda dit, ja sabem que *no interessa* a les clientele polítiques valencianistes, puix es limiten al tràfec polític i a la contemplació del patriarcal federalisme que té solucions per a tot. Tornen al segle XIX!

Tanmateix, malgrat els polítics i per damunt de la Monarquia i de la República, pròpia o forastera, hi ha la nació, qual esperit lluita, incansablement, per a complir els seus fins històrics d'Estat.

victor major

próxima aparició de

“el procurador de miserables”

notes per a l'estudi de la seua historia

per

f. carreres i de calatayud

ja heu adquirit el I volum de la “col·lecció beuter”

a titulat

“dieterario de suárez”

per

antoni igual i úbeda